

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispartita

Dominicus

Francofurti, 1613

Mons

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

malit in huiusmodi Repub. degere, in qua cuiusque virtus elucescit: potius quam agere in media plebe, & qualisnam sit, non cognosci. Quinetiam tanto faciliorem non immerito ipsam esse iudicaverimus; quanto facilius est animum suum vnius viri instituto accommodare quam multis variisque opinionibus placere conari.

Qui magistratus per vices annorum subeunt, prius fiant iterum privati quam Republice negotia cognoscant, eorumque sibi experientiam comparent. Qui vero semper iisdem officiis funguntur, licet ingenti fuerint inferiori, experientia tamen vsuque rerum longe ceteris preferendi sunt: Ad haec populus multa negligit, dumque alter respicit alterum, illi vero nihil per negligentiam delinquant, cum per ipsos omnia fieri oportere sciant. Item qui in paucorum aut populari versantur imperio, propter contentiones priuatas Republice damnum inferunt: qui vero in monarchia viuunt, quia non est cui inuideant, omnia quam fieri potest optime agunt. Praeterea populus malevolentia mutua laborat, & optarent singuli, vt & qui ante se rempublicam gesserunt, & qui in praesentia gerunt, pessime ciuitatem gubernassent, vt eo maior in se gloria redundaret: Monarchiae autem cum per omnem vitam domiui sint regum, perpetuam benevolentiam retinet. Ceterum hoc maximum est, quod vulgus applicat omnia ad publica tanquam aliena, Monarchiae tamen quam propria. Et in rebus publicis consiliiarii adhibentur: illic quidem ciuitum audacissimi, hic vero ex omnibus delecti sapientissimi. Et vulgus illos maxime colit, qui in turba oratione valent: Monarchiae autem in rebus agendis, reuera doctos. Non modo autem in vulgaribus & quotidianis rebus Monarchiae praecellunt, sed etiam militiae commoditates omnes potiores habent. Est enim facultas, tum ad apparatus, tum ad usum illarum, siue latentem, siue manifestum: item ad persuadendum nonnullis, alios cogendum: alios precioso, alios aliis obsequiis allicendum, plus Monarchiae, quam ceterae republ. possint: & haec non minus quispiam ex ipsis factis & euentu, quam verbis adductus crediderit. *Isoe. Nic.*

¶ APOPTHEGMATA

Οτι κἀλλιστοι η μοναρχια.
Nihil melius monarchia.
Darius nihil melius esse monarchia dixit. *Herodot. lib. 3.*
Democritus Imperare natura proprium est praestantiori.
Atheniensis. Lydus quidam ad Croeum accedens, ei dixit. Si gemini soles forent, periculum conflagrationis rerum immineret. Ita & regem vnum quidem accipiunt Lydi, & seruatores esse credunt: duos vero simul tolerare non possunt. *Stob. ser. 45.*
Alexander. Darius obtulit has condiciones Alexandro, vt ab ipso acciperet talentorum decem millia, & insuper Asiam secum ex aequo partiretur. Id cum recusaret Alexander: Ego, inquit Parmenio, accepissem, si Alexander essem: Et ego, inquit, Alexander, si Parmenio essem Dario autem hunc in modum respondit: Neque terram duos soles, neque Asiam duos reges ferre posse. Et hic animi celsitudinem probare possis, nisi dictum impotentiam quandam domandi saperet. Sic Plutarchus in apophthegmat regum & Imperatorum. Verum hoc paulo aliter recitat Serenus in *Commentarijs, cuius haec sunt verba*: Cum Lydis Croeus imperaret, fratrem in confortium imperii assumpsit: tum quidam ex Lydis accedens, dixit: Omnium in terra bonorum, o rex, maximum est sol: neque quaequam extaret in terra, sole non illustrante. At si gemini soles forent, periculum immineret, neq. omnia conflagranda pestum ireret. Ita & regem vnum quidem accipiunt Lydi, & seruatores esse credunt: duos vero simul tolerare non possunt, &c. *Stob. ser. 45.*
Socrates. Ei qui animo nesciret vt dicebat melius esse vt seruus vitam duceret quam liber. Esse autem hoc animi, tanquam nauis, gubernaculum tradendum alteri cupiam, qui didicerit gubernandi homines artem, quam ciuilem quoque & iudicalem, & iustitiam vt est, sapius appellat. *Stob. ser. eod.*

¶ SIMILITVDINES.

Roter. d. ami. Vt vnus Deus administrat vniuersa, sed qui sit optimus ac sanctissimus. Ita Monarchia res sit saluberrima, si detur Deo similis, *in Simil.*
Vt plures apparere soles, prodigium est: Ita plures esse Monarchas, aut imperatores, *in Simil.*

¶ SCRIPTORES.

De monarchia & eius speciebus vide *Volater. lib. 36. philologia in tit. de politicis.* Quod optimum sit Monarchia. *Stobaeus ostendit ser. 45.* porro de Monarchia & ceteris Rerum publicarum formis videatur. *Plato in Dialogo qui Politicus inscribitur, seu de Regno. Et lib. 8. de Repub. Aristoteles in politicis lib. 3. 4. 5. Et 6. Ethic. 1. 8. Et lib. 1. Rhetoricorum. Hermogenes in capite de politicis. Plutarchus in septem sapientum conuuiuo. Idem de vnius in Repub. dominatione, Statu populari, & paucorum imperio. Socrates in Nicocle, in Areopagico, in oratione de pace seu sociali. Demost. contra Androctonem, contra Timocratem Et in *de vniuersa.* Cice. lib. 3. de legibus. In *Septima. Aristocratica. In Philippicis de Monarchia & Tyrannide in orationibus ad Cesarem habitis pro Monarchia. Aelianus**

cap. 33. *Franciscus Patricius lib. 1. Theophrastus in de Vespassianum instituta de optima Reipubl. forma. D. Man. histor. libro 52. Sigonius libro 1. de antiquis iuribus Herodot. libro 3.*

Vide *Magistratus, Princeps, Rex.*

Monitio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Monitio, Graece *μαρτυρια*, dicitur, quia in hac officio. Habenda ratio & diligentia est, primum ut acerbitate, deinde oburgatio conuenientia careat.

¶ BIBLICI LOCI.

Monitiones in Ecclesia necessariae. *Coloss. 3. 16. 1. Tim. 5. 7. 2. Tim. 4. 2. Heb. 10. 24.*

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Quid. 2. Pont. 11.

Ergo quod fuerat simulus factura sine vllis
Plenus auctorem te quoque nata facit.
Acer, Et ad palmae per se cursum domos,
Si tamen horretis, fortis sibi equus.
Idem 5. Trist. 15.
Ne te credideris, quia non facis ista, moueri.
Vela damus quamuis remige puppis caui.
Qui mouet, vt facies quod iam facis ille mouendi
Laudat, Et hortatu comprobatae sua.
Quid. 1. Remed.

Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
Resistit, atque odio verba mouentis habet.
Quid. 1. Remed.

Quis matrem, nisi mentis inopis, in funere nati
Flere vetat: non hoc vlla mouenda loco est.
Idem 1. Pont. 4.

Vtq. Machaonis Paeanius artibus heri
Lenito medicam vulnere sensit opem:
Sic ego mentis iacens, Et acerbo facinus istius,
Admonitu capti fortior esse tuo.
Et iam deficient sic ad tua verba reuixi,
Vt solet in suo vena redire vero,
Molchion.

Celebre istud hominum dictum est,
Quod alium admonere labor sit modicus:
Iniuriam vero sibi ipsam sustinere,
Omnium esse maximum inter homines curis,
Phil. in Olynth.
Medicos egrotis, amicos infirmis consilere oportet.
Non difficile est alicui male affecto
Illum qui bene appetit cibum, dicere, dotea,
Et pinglem increpare ab illo qui nunquam certum
Ipsum vero cognoscere non est facile.
Adeo inter se differunt dictum & factum.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Monitionis exempla: Sarae parentes, *Job. 10. 22. Petrus. 2. Pet. 1. 13. Et 3. 1. Iudas Iacobi fratres, Iude. 2. 1. 1. nes temperanda. 1. Tim. 5. 1. 2. Luc. 3. 1.*
Vide supra *Admonitio.*

Mons.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Mons, terra tumor altissimus, ab eminendo, quia dicitur, Graec. *ὄρος*, ab Hebr. *Har*. Cognationem hinc nomine *Harab*, grauida mulier, cuius vterus intumescit, & agens, sublimis, eleuatus.

¶ LOCI BIBLICI.

Montes a Deo creati, *Psalm. 104. 8. Dei contactu fumant. 144. Babylon mons peltiter, Ierem. 51. 25. Mons Sinai, Exodus.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Montana loca velut spongia super suspensa multam humiditatem accipiunt, & ascendente vaporem infrigidantur in aquam condensant. *Arist. meteor. 1. c. 1.*
Montium eleuationes ad tantam magnitudinem terrae sufficientes ipsius sphaericae figuram auferre. *Aristotel. 2. c. 112.*

Montes alti sunt in partibus Aequilonaribus, quia quae frigidiores in superficie, tanto magis recludunt in se vaporem, diu in terra ventre congregatos, qui frequenter etiam montes altos, *lib. Meteor. de nat. loc. dist. 1. cap. 3.*

as diuerfas dat proprietates locis ex sicu & illes non multum alterant ipsorum natu...

nulla interiecta membrana distinguuntur. Aristot. Problem. sec. 10. rest. 10.

Monstra in ouis sunt pro ratione separationis albuminis, & pro quantitate vitelli. Jo. Gra. in 4. de gene. ani. c. 4.

Monstra vocantur praecantus citharædorum, quos inarticulate canunt, vt experiantur chordatum discordantiam, est secundum conuenientem melodiae rationem extensa sunt. in 1. post. cap. 18.

Monstra nec sunt naturæ particularis, nec secundum particularem naturam: sed sunt secundum vniuersalem naturam, quia nihil est in vniuerso præter naturam. in 2. Phys.

Monstra sunt peccata naturæ, nec ea facere natura intendit, ideo naturæ finis non est monstra procreare. Idem ibid.

Monstra concretere & generari faciunt quædam loca in celo, cum illis luminaria conueniant, & impediunt in propria, & efficaci materia figuram humanam generari. Alb. Mag. in 2. de minor. tra. lib. 3. c. 2.

Monstrum.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

Monstrum, Græce, τρεῖς, tres, et τρεῖς, tres, et τρεῖς, tres, monstrum est, quod non est sicut natura, tamen non à natura sunt per se, sed à materia defectum. in 2. Phys. tract. c. 4.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Monstra licet sint ex natura, tamen non à natura sunt per se, sed à materia defectum. in 2. Phys. tract. c. 4.

Monstra quæ à natura producuntur, potius occasionata quam à natura debent. Alb. Mag. anim. lib. 18.

Monstra propter quatuor causas sunt: primo propter materiam, secundo propter materiam superfluitatem: tertio propter qualitatem improprietatem ad materiam: quarto propter quantitatem improprietatem ad materiam. Alb. Mag. in 2. Phys. tract. c. 6.

Monstra propter diminutionem materiae tribus sunt modis: secundum diminutionem membrorum, et non secundum materiam: secundum diminutionem materiam, & secundum numerum, tertio secundum numerum, & non secundum magnitudinem. ibid.

Monstra, quæ sunt propter diminutionem materiae secundum quantitatem magnitudinis, vel secundum numerum, vel secundum materiam, vel ex diminutione materiae, vel ex debilitate materiae formatur: quæ non potest formare, nisi partem de materiae materiae: & sic contra, quæ propter superfluitatem materiae. Alb. Mag. in 2. Phys. tract. c. 3.

Monstra magis sunt in animalibus, quam in plantis: quia animalium sensum mollior est, & plura exiguntur ad terminationem sensuum: & animal est difficilis generationis & peritiam facilis. ibid.

Monstra generantur propter corruptionem alicuius principii. in 2. Phys. tract. c. 6.

Monstra si duo capita habent, vel duo alia membra, vtrum sint animalia, vel plura, patet ex hoc, si cor vnum habent, sunt vnum animal: si plura, plura. ibid.

Monstra ex homine & cane oriri non possunt, quia tempora gradatim in homine & cane plurimum differunt, & nullam naturam in tempore potest. Arist. de gen. anim. 4. c. 4.

Monstra dicuntur, quod præcedant forma multimembri. ibid.

Monstra vnum vel plura esse iudicandum est, si principium, vt corpus vnum, vnum animal: si duo, duo animalia: partes vero superfluitates generationis sunt. ibid.

Monstra parua quadrupes pariant: homo autem & grandes quadrupes omnes minus, & equi, & alini: quia parua, vt canes, iues, & equi, quæ longe fecundiores sunt, quam grandes, & monstra parua sunt, cum plura femina coherescunt & confunduntur. in 2. Phys. tract. c. 6.

Monstra autem ex geminatis illis consistit, quorum vitelli...

Mora.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

Mora, expectatio, temporis dilatio, cunctatio: in 2. Phys. tract. c. 6.

SENTENTIAE POETICAE.

Sed mora damno sa est, nec rei dubitare remittit: Dum super est aliquid, cunctis caramus ad arma. Lucan. 22.

Tolle moras, semper nocuit differre paratis. Sen. Thyest.

Serum est cavendi tempus in medijs malis. Silius 4. Manil. 4.

Pelle moras, breuis est magni fortuna fauoris, Mora saepe malorum. Dat canis.

Quid i. Remed.

Vidi ego quod fuerat primo sanabile vulnus. Dilatum longa damna tulisse mora. Quid. Epist. 18.

Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt: Da veniam fuisse non patienter amo.

Nam mora dat vites teneras, mora percoquit vinas, Et validas egeret, quod fuit herba facit.

Quæ præbet latas arbor stantibus umbras, Quæ postea est primum tempore virga fuit.

Tunc patet in arboribus summa, tollere reuelli, Quæ stat in immensum viribus aucta suis. Ibidem.

Verba dat omnis amans, reperitur, alimenter moranda. Idem Epist. 19.

Assumpsit vites, anctus, flamma mora est. Quis, sicut nunquam paruis vel tempore longo Ex spe, quam dederat tu mihi, crescit amor. Sen. Agam.

Omnis, nimium longa proferanti mora est. Quid. 4. Met.

Ad opem breuis hora ferenda est. Sen. Agam.

Proinde quicquid est, da spatium & tempus tibi, Quod ratio nequit, saepe sanauit mora. Quid. 3. Fast.

Differ habere parua commoda magna mora. Periculosam in salutis negotio dilationem esse.

Crastina quis differt meliorem in tempora vitam. Quis rede hunc dicat censuisse sibi?

An qui promisit veniam, si crimina plangas Crastina promisit tempora certa tibi?

Qui piger est hodie super ad mandata monarcho, Ipsius obsequio cras minus apertus erit.

Emporij tempus nunc est, si fluxerit illud, Postea iam nulli quaerere lucra licet.

HIEROGLYPHICVM.

Sunt qui tradant credi solitum, Fornicam eo nunquam exire quo yelperilio vel semel accesserit: atque ideo Fornicam sub spectationis ala positam, & mora & tarditate aut impedimento significatum habere. Pier. Taler. lib. 25. pag. 23. D.

Tide Cumãgrio, Festinatio, Celeritas.

EMBLEMA.

Nunquam procrastinandum. Emblemata III. Andr. Alciati.

Alciata gens insignia sustinet Alci. Pinguibus

INDICIA